Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Aktiivisen työvoimapolitiikan palvelujen kustannusvaikuttavuus

Eduskunnan tarkastusvaliokunta 1.12.2022

Työllisyysasiantuntija Petri Lehtimäki

1.12.2022

Aktiivisen työvoimapolitiikan palvelujen rahoitus

Työ- ja elinkeinoministeriön momentilta 32.30.51 rahoitetaan

- Työvoimakoulutus
- Kokeilut ja valmennukset
- Palkkatuki
- Starttiraha

Sosiaali- ja terveysministeriön momenteilta 33.20.50 - .52 rahoitetaan

- Palkkatuki työttömyysetuuteen asti
- Työttömien henkilöiden starttiraha
- Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella
- Valtion korvaukset kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä maksetaan STM:n momentilta 33.20.31

ELY-keskukset vastaavat määrärahojen käytöstä ja kohdentamisesta eri palveluihin.

Palvelujen hankkiminen

- Työllisyysmäärärahojen kohdentaminen eri palveluihin ja toimenpiteisiin on jatkuva prosessi.
- Pirkanmaan ELY-keskuksen asiantuntijoiden lisäksi suunnittelussa ovat mukana Pirkanmaan TE-toimisto ja Pirkanmaan työllisyyskokeilu. Lisäksi suunnitteluun osallistetaan sidosryhmiä ja alueen verkostoja, joissa on mukana myös koulutuspalvelun tuottajien edustus.
- Palvelujen suunnittelussa hyödynnetään tietoa alueen työmarkkinatilanteesta sekä saatavilla olevaa ennakointitietoa koulutustarpeista ammattialoittain sekä esimerkiksi asiakaskäyntien kautta ilmi tulleet yritysten osaamistarpeet. Koulutus- ja valmennuspalvelujen hankinta toteutuu eri toimijoiden jatkuvan vuoropuhelun seurauksena.
- Hankintasuunnitelmaa lähdetään toteuttamaan Pirkanmaan TE-toimiston ja Pirkanmaan työllisyyskokeilun palvelutarve- ja koulutusesitysten pohjalta.
- Hankintasuunnitelmaa on mahdollista päivittää vuoden aikana vastaamaan muuttuneita tarpeita.

Palvelujen tarjoaminen

- ELY-keskuksen näkökulmasta asiakkaalle tarjottavien palvelujen perusta on TE-asiantuntijan / Kunnan työllisyyskokeilun omavalmentajan laatima **palvelutarvearvio.**
- Tarkoituksena on tarjota asiakkaille oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluja.
- **On hyvä muistaa, että kaikki palvelut eivät lähtökohtaisestikaan tähtää suoraan työllistymiseen tai työllistymiseen kouluttautumisen kautta vaan palvelujen avulla voidaan tukea työllistymistä muulla tavoin.**
- Työllisyysmäärärahoja on tarkoitus käyttää nimenomaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi.
- Vaikuttavuus syntyy usein pitkien palveluketjujen avulla.

Vastaavatko tarjottavat palvelut mielestänne asiakkaiden tarpeisiin?

- Palveluja tarjotaan julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain puitteissa monipuolisesti niin työnhakija- kuin työnantaja – ja yritysasiakkaille.
- Palvelutarjonta on laajaa ja vastaa eri työllistymisvaiheessa olevien asiakkaiden tarpeisiin.
- Henkilöasiakkaiden palvelujen osuvuutta on pyritty lisäämään hankkimalla laajempia palvelukokonaisuuksia, jotka sisältävät elementtejä esimerkiksi useista valmennuspalveluista.
- Palvelutarjonnassa huomioidaan myös eri kohderyhmien tarpeet (Kotoutujat, vaikeasti työllistyvät, yrittäjyyttä suunnittelevat, osaamistaan kehittävät, rekry- ja täsmäkoulutukset yrityksille ja työnantaja-asiakkaille).
- Opiskelijapalaute on vuosittain hyvällä tasolla.
- Tilastojen perusteella myös vaikuttavuus on työttömyyttä alentavaa.

Miten alueellanne seurataan kustannusten ja kustannusvaikuttavuuden kehitystä eri palveluissa?

- Tähän ELY-keskuksella ei ole toimivaa taloudenohjausjärjestelmää.
- Työhallinnon asiakaspalvelujärjestelmän (URA) avulla seurataan määrärahan sidontaa eli hankittujen työvoimakoulutusten ja valmennusten kokonaishankinnan määrää.
- Yksittäisten koulutusten ja valmennusten kustannuksia ja mm. opiskelijatyöpäivän hintaa seurataan manuaalisesti omien Excel-seurantojen avulla.
- Pirkanmaalla on onneksi toimivat koulutuspalvelumarkkinat. Hintoja ja hintojen kehitystä seurataan hankintaprosessin eri vaiheissa.
- Nykyinen järjestelmä ei ole toimiva kustannusvaikuttavuuden seurantaan.
- Tietoa eri palvelujen tai toteutuneista kustannuksista ja asiakasmääristä voidaan analysoida vasta vuositilastojen valmistuttua vuodenvaihteen jälkeen.
- Työaikaa seurataan ja kohdennetaan jo nyt eri seurantakohteisiin.
- Toistaiseksi työaikaa ei sisällytetä laskelmissa palvelujen kustannukseksi.

Mitä ongelmia seurannassa olette havainneet liittyen saatavilla olevaan kustannustietoon?

- Kustannusvaikuttavuuden seuraaminen työhallinnon nykyisillä järjestelmillä on hyvin haastavaa.
- Palvelun lopullinen hinta riippuu palvelun sisällöstä, palveluihin osallistuneiden määrästä ja palvelun kestosta.
- Nykyisillä järjestelmillä kustannustiedon selvittäminen edellyttäisi hallinnollisen työn lisäämistä ja tietojen poimimista käsityönä eri lähteistä.
- Palvelut saattavat olla pitkäkestoisia ja asiakasmäärät voivat erota suurestikin siitä mitä palvelua hankittaessa on suunniteltu. Palvelujen kokonaishinnat voivat muodostua asiakasmäärän ja/tai tuloksen perusteella.
- Palvelun lopulliset kustannukset selviävät usein vasta kuukausia palvelujen päättymisen jälkeen.
- Tilastoista saadaan tiedot asiakasmääristä jälkikäteen.

Miten tietojen sisältöä tulisi kehittää seurannan parantamiseksi?

- Eri lähteistä kerätyt tiedot tulisi jaotella nykyistä tarkemmin.
- Esimerkiksi työvoimakoulutus saattaa olla kotoutumiskoulutusta, ammatillista koulutusta tai yhteishankintakoulutusta. Samoin valmennuspalvelut voivat erota niin sisällöltään kuin kustannuksiltaan.
- Tiedot tulisi kyetä yhdistämään eri aktiivitoimenpiteiden osallistujamääriin.
- Uusien tietoalustojen mahdollisuudet (esim. Mylly).

Mitä hallinnollisten kustannusten sisällyttäminen osallistumiskustannuksiin edellyttäisi teidän näkökulmastanne?

- Työaikaa kohdennetaan jo nyt eri toimintoihin.
- Sekä ELY-keskuksen että TE-toimistojen työtehtävät ovat sisällöltään monipuolisia ja työajan kohdentaminen eri toiminnoille on haastavaa.
- Seurantakohteet saattavat edelleen olla liian karkealla tasolla Tietojen hyödyntämisessä pitäisi tehdä vahvaa yhteistyötä KEHAN ja ELYn välillä.